

REMISSYTTRANDE

2026-10-01

FRA beteckning

Dnr 2026FRA1125-2

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet

Er handläggare

Ert datum

Er beteckning

FRA handläggare

2026-05-18

Ju2026/01011

Lisa Wilander

FRA föreg. datum

FRA föreg. beteckning

Betänkandet Tillgång till passageraruppgifter i brottsbekämpningen (SOU 2026:28)

Försvarets radioanstalt (FRA) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på betänkandet.

FRA:s synpunkter följer betänkandets disposition.

8.3 Prövning av beslut om utvidgad tillämpning av PNR-direktivet

FRA avstyrker utredningens förslag att Förvarsunderrättelsedomstolen ska utses till prövningsinstans för beslut om att tillämpa PNR-direktivet på samtliga flygningar inom EU.

All FRA:s inhämtning genom signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet förutsätter att tillstånd från Förvarsunderrättelsedomstolen har meddelats. FRA:s ansökningar baseras på de underrättelsebehov som regeringen och andra uppdragsgivare uttryckt i inriktningar av FRA:s förvarsunderrättelseverksamhet. Underrättelsebehoven rör kartläggning av olika företeelser som utgör hot mot Sveriges säkerhet. Ett tillstånd får ges för högst sex månader i taget. För det fall domstolen inte skulle ha möjlighet att göra en förnyad prövning av en ansökan inom denna tid skulle det innebära att inhämtningen måste avbrytas. På samma sätt gäller att om domstolen inte skulle ha möjlighet att pröva en helt ny ansökan skulle inhämtning inte kunna påbörjas. Den 1 augusti 2026 trädde vissa ändringar i lagen (2008:717) om signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet i

kraft¹. Ändringarna innebär bland annat att signalspaning även får ske till stöd för övningsverksamhet i syfte att utveckla försvarsförmågan. Även i dessa fall krävs tillstånd från domstolen. Genom ändringarna införs även ett nytt undantag från förbudet mot inhämtning av inhemsk trafik i vissa brådskande situationer som innebär fara för människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom. En tillämpning av undantaget kräver ett särskilt tillstånd vilket som huvudregel ska ges av Försvarsunderrättelsedomstolen.

Förslaget om att Försvarsunderrättelsedomstolen ska pröva ytterligare en måltyp riskerar att resultera i undanträngningseffekter för FRA:s möjligheter att få ansökningar om tillstånd till signalspaning prövade inom den tid som underrättelsebehoven kräver (se vidare även synpunkter i anslutning till avsnitt 18.2.5). Detta gäller särskilt då det i både SOU 2025:49 (Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter) och i Försvarsunderrättelsedomstolens remissvar angående SOU 2023:22 (Datalagring och åtkomst till elektronisk information) finns ytterligare förslag om att utöka domstolens uppdrag. Förslagen bereds alltså inom Regeringskansliet. Av budgetpropositionen för 2026 framgår dessutom att i vart fall det senare förslaget kommer att genomföras.²

En grundläggande princip som uttrycktes i samband med LSF:s tillkomst är att försvarsunderrättelseverksamhet inte får innefatta förfarande i samband med förundersökning, vissa arbetsmetoder som är förbehållna polisman och användning av straffprocessuella tvångsmedel.³ I samband med att LSF ändrats⁴ och annan lagstiftning tillkommit⁵ har regeringen i förarbeten anfört att ändringarna inte medför ändrat synsätt fråga om den gränsdragning som gäller mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten. Gränsdragningen mellan dessa verksamheter kvarstår även om de till viss del överlappar varandra avseende vilka företeelser som de har att kartlägga.

Regeringen har vidare i samband med att Delegationen för kontroll på begäran av enskild inrättades gjort bedömningen att det vore olämpligt att uppgifter som rör försvarsunderrättelseverksamhet anförtros till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden vars uppgifter rör tillsyn över brottsbekämpande verksamhet.⁶

Försvarsunderrättelsedomstolens nuvarande uppgifter rör uteslutande försvarsunderrättelseverksamhet. Prövningen av beslut om utvidgad tillämpning av PNR-

¹ Prop. 2025/26:179

² Prop. 2025/26:1 UO 6, sid. 69

³ Se prop. 2006/07:63 s. 135

⁴ Se ex. prop. 2011/12:179 s. 19 och prop. 2025/26:179 s. 127–128

⁵ Se lag (2019:547) om förbud mot användning av vissa uppgifter för att utreda brott

⁶ Prop. 2023/24:136 s. 36

direktivet är däremot en uppgift inom brottsbekämpande verksamhet. Det är därför olämpligt att uppgifterna hanteras av samma myndighet.

Förslaget skulle vidare, framförallt tillsammans med Förvarsunderrättelsedomstolens kommande uppgift om nationell säkerhetslagring och ett genomförande av förslaget om prövning av Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter innebära en koncentration av mycket känsliga uppgifter avseende Sveriges säkerhet i ett och samma prövningsorgan. Även denna omständighet bör vägas in i bedömningen. Vid Förvarsunderrättelsedomstolen kommer det enligt förslaget finnas en samlad och initierad bild av avseende vissa typer av hot samt kunskap om FRA:s respektive Säkerhetspolisens kartläggning av sådana hot. Särskilt mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget talar detta för att ansvaret för prövningen av beslutet inte bör ligga på Förvarsunderrättelsedomstolen.

18.2.1 och 18.2.2 Konsekvenser för brottsbekämpningarna och den nationella säkerheten

Den svenska säkerhets- och underrättelsetjänsten bör ses som ett sammanhängande ekosystem. Som framförs i det särskilda yttrandet riskerar de förslag som läggs fram i betänkandet att försvaga förmågan hos de brottsbekämpande myndigheterna. Säkerhetspolisen, Förvarsmakten och Nationella operativa avdelningen i Polismyndigheten får inrikta FRA:s signalspaning i förvarsunderrättelseverksamhet. Förslagen riskerar att medföra att viktig information från de inriktande myndigheterna till FRA blir mindre precis eller helt uteblir vilket i sin tur riskerar att få konsekvenser för FRA:s förvarsunderrättelseverksamhet. Detta riskerar att få stora konsekvenser för Sveriges säkerhet. Det kan i förlängningen även leda till en ökad efterfrågan på FRA:s underrättelser och därmed en ökad belastning på myndigheten.

18.2.5 Konsekvenser för Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och domstolarna

I betänkandet behandlas inte vilka konsekvenser förslagen rörande Förvarsunderrättelsedomstolen kan få för FRA:s möjligheter att få ansökningar om signalspaning prövade inom den tid som situationen kräver. Det behöver, för det fall förslagen genomförs, säkerställas att den föreslagna ordningen inte resulterar i undanträngningseffekter som påverkar FRA:s möjligheter att få tillståndsansökningar prövade i tid. Dessa ansökningar baseras på bland annat regeringens underrättelsebehov. Innan ett sådant förslag genomförs behöver vidare en grundlig säkerhetsskyddsanalys ske.

I detta ärende har generaldirektören Björn Lyrvall beslutat. I den slutliga handläggningen har också deltagit överdirektören Maria Diamant, chefsjuristen Michaela Drab samt juristen Lisa Wilander (rättsenhet 1), tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt

Björn Lyrvall

Lisa Wilander

Sändlista

Externt

Försvarsdepartementet/EFU

Försvarsdepartementet/Rättssekretariatet

Internt FRA

GD

ÖD

C JUR

Bitr. C JUR

C GD:s stab

C KOM

AC

C JUR:s kansli/C Rätts